

Roman Rożdżeński

Ateizm, czyli
wiara negatywna

Ateistyczne przeświadczenia
z perspektywy pytań granicznych

Spis treści

Przedmowa	9
1. Zarys dziejów ateizmu w kulturze Zachodu	15
1.1. Wprowadzenie	16
1.2. Erozja chrześcijańskiej wiary jako następstwo reformacji i wojen religijnych	21
1.3. Od „naukowej” religii do oświeconego ateizmu	27
1.4. Ateizm w XIX wieku. Próba jego teoretycznego uzasadnienia przez Ludwika Feuerbacha	37
1.5. Ambitny zamiysł Karola Marksa, ażeby naukowo uzasadnić ateizm	43
1.6. Obwieszczanie „śmierci Boga” przez Fryderyka Nietzschego	49
1.7. Spekulacje Zygmunta Freuda na temat genezy religii	54
1.8. Próby Jeana-Paula Sartre’a radykalnego uzasadnienia ateizmu	58
1.9. Zjawisko „nowego ateizmu” i jego walka z religią w imię współczesnej nauki	66
1.10. Relacja nauki do religijnej wiary w Boga obecnie	69
2. Argumenty ateistów mające podważyć wiarę w istnienie Boga	75
2.1. Wprowadzenie	76
2.2. Uwagi wstępne	77
2.3. Argument z krytyki tzw. dowodu ontologicznego	80
2.4. Argument z krytyki tzw. dowodu z przygodności świata	85

2.5.	Argument z krytyki tzw. dowodu z celowości dostrzeganej w świecie istot żywych	91
2.6.	Argument ze słabości doświadczeń przemawiających za istnieniem Boga	97
2.7.	Argument oparty na przeświadczeniu, że wszelkie religijne wyjaśnienia mają jedynie pozorny charakter	101
2.8.	Argument z istnienia w świecie ogromu zła	106
2.9.	Argument z mierności tej istoty, jaką jest człowiek	113
2.10.	Argument z przeświadczenia o iluzorycznym charakterze naszego pragnienia Boga	117
2.11.	Podsumowanie	119
3.	Teoretyczne oraz praktyczne konsekwencje ateizmu	123
3.1.	Wprowadzenie	124
3.2.	Konsekwencje utraty wiary w Boga w ujęciu André Comte-Sponville'a	124
3.3.	Konsekwencje utraty wiary w Boga według Fryderyka Nietzschego	130
3.4.	Istota nihilizmu oraz jego relacja do ateizmu w ujęciu André Comte-Sponville'a	132
3.5.	Istota nihilizmu oraz jego relacja do ateizmu według Fryderyka Nietzschego	135
3.6.	Postulowany przez Nietzschego sposób przewyciężenia nihilizmu	139
3.7.	Czy Nietzschemu udało się zabezpieczyć ateizm przed popadnięciem w nihilizm?	144
3.8.	Dziewięć przykładów teoretycznych konsekwencji ateizmu	145
3.9.	Pięć przykładów praktycznych konsekwencji ateizmu	160
3.10.	Konsekwencje ateizmu w postaci XVIII- i XIX-wiecznego antyteizmu	175
3.11.	Konsekwencje antyteizmu w XX wieku	184
3.12.	Podsumowanie	193
4.	Podstawowa alternatywa: wiara pozytywna – wiara negatywna	199
4.1.	Wprowadzenie	200
4.2.	Ateizm jako wiara negatywna	202

4.3.	Co sprawia, że kwestia istnienia Boga jest dla człowieka ważna nawet wtedy, gdy zaprzecza on Jego istnieniu?	207
4.4.	Co faktycznie nas wyróżnia spośród wszystkich innych istot żyjących?	211
4.5.	Możliwości, jakie nasze myślenie może odkrywać w mroku, który spowija ostateczne „dokąd” oraz „po co” naszej egzystencji	216
4.6.	Analiza pierwszej możliwości, która otwiera przed naszym myśleniem perspektywę ostatecznej beznadziejności	220
4.7.	Analiza drugiej możliwości, która otwiera przed naszym myśleniem perspektywę ostatecznej beztroski	224
4.8.	Analiza trzeciej możliwości otwierającej perspektywę agnostyczną	227
4.9.	Analiza czwartej możliwości, która zakłada, że człowiek może sam dla siebie ustanawiać jedyny cel (a tym samym sens) własnego życia	231
4.10.	Analiza piątej możliwości otwierającej również perspektywę agnostyczną	234
4.11.	Czy agnostycyzm jest naprawdę neutralny w kwestii istnienia Boga?	236
4.12.	Analiza szóstej możliwości wykazująca jej zgodność z teistycznym pojmowaniem Boga	241
4.13.	Podsumowanie	247
5.	Pytanie o warunki możliwości nawrócenia ateisty	251
5.1.	Wprowadzenie	252
5.2.	Przykład pierwszy: Szawel z Tarsu	255
5.3.	Przykład drugi: Alfons Ratisbonne	259
5.4.	Przykład trzeci: André Frossard	264
5.5.	Przykład czwarty: Karol de Foucauld	277
5.6.	Przykład piąty: Edyta Stein	284
5.7.	Przykład szósty: Alexis Carrel	295
5.8.	Emila Zoli „relacje” o uzdrowieniach ludzkich	304
5.9.	Kilka uwag na temat stosunku władz Kościoła do ludzkich uzdrowień	311
5.10.	Możliwość nawrócenia ateisty – warunek pierwszy	314
5.11.	Możliwość nawrócenia ateisty – warunek drugi	316

5.12.	Inne czynniki warunkujące możliwość nawrócenia ateisty	319
5.13.	Podsumowanie	324
	Zakończenie	327
	Bibliografia	331
	Indeks osób	339